

Xây dựng nhà nước pháp quyền Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam – Những tác động từ truyền thống và hiện tại

Đỗ Đức Minh*

Ban Thanh tra và Pháp chế, ĐHQGHN, 144 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam

Nhận ngày 15 tháng 7 năm 2016

Chỉnh sửa ngày 25 tháng 8 năm 2016; Chấp nhận đăng ngày 09 tháng 9 năm 2016

Tóm tắt: Bài viết khái quát sự hình thành và phát triển quan điểm, tư tưởng về Nhà nước pháp quyền Việt Nam Xã hội chủ nghĩa; phân tích, làm rõ những tác động của truyền thống và hiện tại và đề xuất một số giải pháp góp phần đẩy nhanh tiến trình xây dựng Nhà nước pháp quyền Xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam.

Từ khóa: Nhà nước pháp quyền, Xã hội chủ nghĩa, Truyền thống, Hiện tại.

1. Sự hình thành tư tưởng và phát triển quan điểm về Nhà nước pháp quyền Xã hội Chủ nghĩa

Là một giá trị hình thành sớm trong lịch sử tư tưởng chính trị - pháp lý, tư tưởng Nhà nước pháp quyền (viết tắt là NNPQ) đã được nhân loại thử nghiệm, chọn lọc qua nhiều thế kỷ, ngày càng được bổ sung nội hàm mới phát triển thành học thuyết. Đến thời đại cách mạng tư sản mô hình NNPQ đã trở thành hiện thực ở nhiều nước phương Tây và là hình thức phổ biến trong thế giới đương đại. Tư tưởng về NNPQ đối lập với sự chuyên quyền, độc đoán, áp bức Nhân dân của các chế độ đương thời, thể hiện mối quan hệ biện chứng giữa một bên là NNPQ (dựa vào pháp luật để hành động) và một bên là xã hội công dân (bình đẳng trong việc chấp hành pháp luật). Những yếu tố trung tâm, cốt lõi lịch sử của ý tưởng về NNPQ là: sự thượng tôn pháp luật, bảo vệ nhân quyền và phân quyền (không có quyền lực độc đoán, phân lập các quyền lực nhà nước theo các chức năng hoạt động lập pháp, hành pháp và tư pháp) và bình đẳng trong việc tham gia quản lý nhà nước, quản lý xã hội (viết tắt là QLNN, QLXH)¹. Qua từng thời kỳ tư tưởng đó có những bước tiến mới thể hiện sự phát triển tư duy nhân loại về trình độ tổ chức QLXH, phản ánh nguyện vọng khát khao của con người sinh ra vốn có quyền tự do, bình đẳng; có quyền làm chủ bản thân và làm chủ đời sống xã hội.

Với tư cách là học thuyết về tổ chức và thực hiện quyền lực nhà nước, tinh hoa của nhân loại có nguồn gốc từ thời cổ đại, NNPQ có thể được áp dụng ở các nước trên cơ sở những nét đặc trưng về văn hóa, chính trị, tư tưởng - pháp lý, truyền thống dân tộc. Ngày nay, không ai có thể phủ nhận được vai trò, chức năng to lớn của mô hình NNPQ trong quá trình phát triển của từng quốc gia - dân tộc. Xây dựng NNPQ được coi là

---

*ĐT.: 84-4-37547670

Email: minhdd@vnu.edu.vn

¹Dưới góc độ quản lý, Nhà nước pháp quyền là *nhà nước quản lý xã hội bằng pháp luật*; trong đó, các cá nhân, tập thể, tổ chức và cơ quan công quyền đều phải tuân thủ pháp luật.